

168. sz. Ajánlás

a szakmai rehabilitációról és a foglalkoztatásról (megváltozott munkaképességűek)

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1983. június 1-én hatvankilencedik ülészakára ült össze, és

Figyelembe véve a szakmai rehabilitációról szóló 1955. évi Ajánlásban foglalt nemzetközi előírásokat, és

Figyelembe véve továbbá, hogy a szakmai rehabilitációról (megváltozott munkaképességűek) szóló 1955. évi Ajánlás elfogadása óta jelentős fejlemények mentek végbe a rehabilitációs szolgálatok működési körében és szervezetében, valamint sok tagállamnak az említett Ajánlás által érintett kérdésekre vonatkozó gyakorlatában, és

Tekintettel arra, hogy 1981. évet az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése a rokkantak nemzetközi évévé nyilvánította „A teljes részvétel és egyenlőség” jegyében, és hogy átfogó nemzetközi intézkedésprogram szolgálja azt, hogy nemzetközi és nemzeti szinteken hatékony intézkedések szülessenek a megváltozott munkaképességűek társadalmi életben és a fejlődésben való "teljes részvételének" megvalósítása, valamint az "egyenlőség" elérése céljából, és

Tekintettel továbbá arra, hogy ezek a fejlemények szükségessé tették új nemzetközi előírások elfogadását e tárgyban, amelyek figyelembe veszik különösen azt az igényt, hogy a megváltozott munkaképességűek valamennyi kategóriája számára mind a városokban, mind falusi területeken egyenlő lehetőséget és elbánást biztosítsanak a foglalkoztatásban és a közösségbe való beilleszkedésben, és

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a szakmai rehabilitációról, - amely kérdés az ülészak napirendjének negyedik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat a megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációjáról és foglalkoztatásáról szóló 1958. évi Egyezmény és a szakmai rehabilitációról (megváltozott munkaképességűek) szóló 1955. évi Ajánlás kiegészítő Ajánlásaként adja közre,

a mai napon, 1983. június 20-án, elfogadja az alábbi Ajánlást, amely „A szakmai rehabilitációról és a foglalkoztatásról (megváltozott munkaképességűek) szóló 1983. évi Ajánlás” néven idézhető.

I. HATÁLY ÉS FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1. Ezen Ajánlás, valamint a szakmai rehabilitációról szóló 1955. évi Ajánlás szempontjából a "rokkant személy" kifejezés alatt a tagállamok olyan egyéneket értsenek, akiknek alkalmas munka vállalására, megtartására, valamint az abban való előrehaladásra vonatkozó kilátásai valamely megfelelően megállapított testi vagy szellemi károsodás miatt lényegesen csökkentek.

2. Ezen Ajánlás, valamint a szakmai rehabilitációról szóló 1955.évi Ajánlás (a rokkantakról) szempontjából az utóbbi Ajánlás meghatározása alapján a tagállamok tekintsék a szakmai rehabilitáció céljának azt, hogy a megváltozott munkaképességűeket képessé tegyék alkalmas munka vállalására, megtartására és az abban való előrehaladásra, ezáltal elősegítve e személyeknek a társadalomba való beilleszkedését, illetve visszailleszkedését.

3. Ezen Ajánlás előírásait a tagállamok olyan intézkedések útján alkalmazzák, amelyek megfelelnek a nemzeti feltételeknek és összhangban állnak a nemzeti gyakorlattal.

4. A szakmai rehabilitációs intézkedéseket a megváltozott munkaképességűek valamennyi kategóriája számára hozzáférhetővé kell tenni.

5. A megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációja és foglalkoztatása érdekében működő szolgáltatások tervezése és biztosítása során a munkavállalók számára általánosan fennálló szakmai tanácsadó, képzési, elhelyezési és foglalkoztatási, valamint más kapcsolódó szolgáltatásokat - ahol csak lehetséges - a szükséges változtatásokkal fel kell használni.

6. A szakmai rehabilitációt a lehető legkorábban meg kell kezdeni. Ennek érdekében az egészségügyi szervezetek és az orvosi, valamint a társadalmi rehabilitációért felelős testületek rendszeresen működjenek együtt a szakmai rehabilitációért felelős szervekkel.

II. FOGLALKOZTATÁSI REHABILITÁCIÓ ÉS FOGLALKOZTATÁSI LEHETŐSÉGEK

7. A megváltozott munkaképességűeknek legyen egyenlő lehetőségei és részesüljenek egyenlő elbánásban az olyan munka vállalásakor, megtartásában és az abban való előrehaladásban, amely lehetőség szerint saját választásuknak megfelel és számításba veszi egyéni alkalmasságukat az adott munkára.

8. A megváltozott munkaképességűek számára szakmai rehabilitáció biztosításakor és foglalkoztatásuk elősegítésekor tiszteletben kell tartani a férfi és női munkavállalók egyenlő esélyére és a velük való bánásmód egyenlőségére vonatkozó elvet.

9. Külön pozitív intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy a rokkant és a többi munkavállalók közötti ténylegesen egyenlő elbánást ne lehessen a többi munkavállalókkal szembeni megkülönböztetésként értékelni.

10. Olyan intézkedéseket kell tenni, amelyek a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatási lehetőségeinek a munkavállalók részére általánosan alkalmazott foglalkoztatási és fizetési előírásaihoz való igazítását előmozdítják.

11. Ezek az intézkedések, a szakmai rehabilitációról (megváltozott munkaképességűek) szóló 1955. évi Ajánlás VII. részében felsoroltakon túlmenően foglalják magukba a következőket;

(a) megfelelő intézkedéseket a nyílt munkaerőpiacon való álláslehetőségek megteremtése érdekében, beleértve a munkáltatók pénzügyi ösztönzését arra, hogy bátrabban biztosítsanak a megváltozott munkaképességűek számára képzést, majd azt követő foglalkoztatást; a munkahelyek ésszerű átalakítása, a munka-, szerszám- és géptervezés, valamint a munkaszervezés tegeye lehetővé az ilyen képzést és foglalkoztatást.

- (b) Megfelelő kormánytámogatást különböző típusú védett munkalehetőségek létesítéséhez olyan megváltozott munkaképességűek számára, akiknek a nyílt foglalkoztatás gyakorlatilag elérhetetlen;
- (c) A védett és a termelő üzemek közötti együttműködés ösztönzését szervezeti és vezetési kérdésekben, rokkant munkavállalók foglalkoztatási helyzetének javítása céljából és azért, hogy ahol csak lehetséges, segítsék őket a rendes körülmények közötti foglalkoztatásra való felkészülésben;
- (d) A megváltozott munkaképességűek részére nem állami szervek által végzett szakmai képzés, szakmai tanácsadás, védett foglalkoztatás és elhelyezkedési szolgálatok megfelelő kormánytámogatását;
- (e) A megváltozott munkaképességűek által vagy részükre szervezett szövetkezetek létesítésének, fejlesztésének és ahol lehetséges, a többi munkavállalók számára nyíltá tételének ösztönzését,
- (f) Megfelelő kormánytámogatást a megváltozott munkaképességűek által vagy részükre létesített (és lehetőség szerint a munkavállalók számára általánosan nyitott) kisipari munkalehetőségek, szövetkezeti vagy más termelőüzemek létesítéséhez, fejlesztéséhez, feltéve, hogy azok megállapított minimális követelményeknek eleget tesznek;
- (g) Azoknak a fizikai, kommunikációs, építészeti akadályoknak és korlátoknak a - szükség esetén fokozatos - megszüntetését, amelyek a megváltozott munkaképességűek képzése és foglalkoztatása során az ahhoz feltétlenül szükséges közlekedést, bejárást és szabad mozgást gátolják; új középületek és berendezések létesítésekor megfelelő előírásokat kell számításba venni;
- (h) Ahol szükséges és lehetséges, a rokkant személyek szükségleteinek megfelelően a rehabilitáció és a munkavégzés helyére, illetve onnan vissza történő szállítására a megfelelő közlekedési eszközök alkalmassá tételét,
- (i) A rokkant személyek munkába való beilleszkedésének aktuális és sikeres állomásaival kapcsolatos példákról információ terjesztésének ösztönzését;
- (j) Azoknak a speciális cikkeknek, képzési anyagoknak és berendezéseknek, amelyek a rehabilitációs központok, üzemek, a munkáltatók és a rokkantak számára szükségesek, valamint a megváltozott munkaképességűek számára a munkavállaláshoz és a munka megtartásához segítségül szolgáló segédeszközöknek és készülékeknek a belső vámok és minden olyan belső adó alóli kivételét, amelyeket a behozatalkor vagy azt követően vetnek ki;
- (k) Részmunkaidős foglalkoztatás vagy más munkavégzés-szabályozás előírását azon rokkant személy képességeivel összhangban, akinek teljes munkaidős foglalkoztatása aktuálisan és a jövőben sem kivihető;
- (l) A rokkantság különböző fajaira vonatkozó kutatást és eredményeinek lehető alkalmazását abból a célból, hogy a megváltozott munkaképességűeknek a rendes munkában való részvételét előmozdítsák;
- (m) Megfelelő kormánytámogatást a szakmai képzés és a védett foglalkoztatás keretében történő munkáltatás körének csökkentéséhez és a nyílt munkaerőpiacra való átmenetre történő képesítéshez.

12. A megváltozott munkaképességűeknek a munkába és a társadalomba való beillesztésére vagy visszaillesztésére szolgáló programok tervezésénél a képzés valamennyi

formáját figyelembe kell venni; ezek foglalják magukba - ahol lehetséges és szükséges - a szakmai előképzést és képzést, az átképzést, a mindennapi életre való felkészítést, a műveltség fejlesztését és más, a szakmai rehabilitáció szempontjából fontos területeken történő képzést.

13. A megváltozott munkaképességűeknek a mindennapi munkába és ezen keresztül a társadalomba való beilleszkedésének illetve visszailleszkedésének biztosítása érdekében figyelembe kell venni a speciális segítő eszközök iránti igényt is, beleértve olyan támogatások, rendszerek és folyamatos személyi szolgáltatások előírását, amelyeknek az a célja, hogy a megváltozott munkaképességűeket képessé tegyék a nekik alkalmas munka vállalására, megtartására és az abban való előmenetelre.

14. A szakmai rehabilitációs intézkedéseket figyelemmel kell kísérni abból a célból, hogy azok eredményeit meg lehessen állapítani.

III. KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL

15. A szakmai rehabilitációs szolgálatokat városi és falusi területeken, valamint távol eső településeken is a közösség lehető legteljesebb részvételével kell megszervezni és működtetni, különös tekintettel a munkáltatók, munkavállalók és a megváltozott munkaképességűek képviselőinek lehetőleg maximális közreműködésével.

16. A megváltozott munkaképességűek számára létesített szakmai rehabilitációs szolgálatok szervezetében való közösségi részvételt gondosan megtervezett széleskörű információs eszközökkel kell támogatni, azért, hogy

- (a) tájékoztassák a megváltozott munkaképességűeket - szükség esetén családjukat - a foglalkoztatásukkal kapcsolatos jogaikról és lehetőségeikről, és
- (b) leküzdjék a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása és a társadalomba való be-, illetve visszailleszkedése szempontjából kedvezőtlen előítéleteket, téves információkat és negatív hozzáállást.

17. A társadalmi vezetők és csoportok, magukat a megváltozott munkaképességűeket és szervezeteiket beleértve, működjenek együtt az egészségügyi, népjóléti, nevelésügyi, munkaügyi és más állami hatóságokkal a megváltozott munkaképességűek közösségi szükségleteinek meghatározásában és abban, hogy ahol csak lehetséges, biztosítsák azt, hogy a megváltozott munkaképességűek kapcsolódjanak az általánosan hozzáférhető tevékenységi formákhoz és szolgálatokhoz.

18. A megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációját és foglalkoztatását be kell kapcsolni a közösség fejlődésének fő áramába és lehetőség szerint pénzügyi, anyagi és technikai támogatásban kell részesíteni.

19. Ismerjék el hivatalosan azokat az önkéntes szervezeteket, amelyek különösen jó eredményeket értek el a szakmai rehabilitációs szolgáltatások nyújtásában és a megváltozott munkaképességűeknek a közösségi munkába való beilleszkedésre vagy visszailleszkedésre való felkészítésében.

IV. FOGLALKOZTATÁSI REHABILITÁCIÓ A FALUSI TERÜLETEKEN

20. Külön erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a falusi területeken és távol eső településeken élő megváltozott munkaképességűeknek ugyanolyan szinten és ugyanolyan feltételekkel lehessen nyújtani a szakmai rehabilitációs szolgáltatásokat, mint a városban élőknek. Az ilyen szolgáltatások fejlesztése legyen az általános falu-, illetve vidékfejlesztési politika szerves része.

21. Ebből a célból lehetőség szerint intézkedéseket kell tenni;

- (a) létező falusi szakmai rehabilitációs szolgálatoknak, ha pedig ilyenek nincsenek, városi területen működő szakmai rehabilitációs szolgálatoknak a falusi területeken működő rehabilitációs személyzet kiképző központjaivá történő kijelölésére,
- (b) mozgó szakmai rehabilitációs egységek létesítésére, hogy azok a falusi területek rokkantjainak szolgálatára álljanak, és a megváltozott munkaképességűek falusi képzéséről és foglalkoztatási lehetőségeiről szóló információk terjesztésének központjaiként működjenek,
- (c) a falufejlesztés és településfejlesztés munkavállalóinak a szakmai rehabilitációs technikára való képzésére,
- (d) kölcsönök, segélyek, vagy szerszámok és anyagok rendelkezésre bocsátása, hogy a falusi településeken élő megváltozott munkaképességűek segítséget kapjanak szövetkezetek létesítéséhez és működtetéséhez, vagy ahhoz, hogy saját háziiparukban dolgozzanak, mezőgazdasági, kisipari avagy más tevékenységet folytassanak,
- (e) a megváltozott munkaképességűek segítésének a létező vagy tervezett általános falufejlesztési tevékenységbe való integrálására;
- (f) arra, hogy a megváltozott munkaképességűek a munkahelyüktől elérhető közelségben lakhassanak.

V. A SZEMÉLYZET KÉPZÉSE

22. A hivatásszerű képzett rehabilitációs tanácsadókon és szakembereken túlmenően minden olyan személyt rehabilitációs képzésben vagy tájékoztatásban kell részesíteni, akit érint a megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációja és a munkalehetőségek fejlesztése.

23. A valamennyi munkavállaló számára szakmai tanácsadással, szakmai képzéssel és elhelyezéssel foglalkozó személyek rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel a fogyatékosokról és azok korlátozó hatásairól, valamint a megváltozott munkaképességűeknek az aktív gazdasági és társadalmi életbe való beilleszkedését elősegítő szolgáltatásokról. Ezen személyek számára lehetőséget kell nyújtani ismereteik korszerűsítésére és tapasztalataiknak e területre történő kiterjesztésére.

24. A megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációjában és képzésében foglalkoztatott személyzet kiképzése, minősítése és javadalmazása legyen hasonló, mint azoké a személyeké, akik az általános szakmai képzésben dolgoznak és ugyanolyan köteleességeket teljesítenek ugyanolyan felelősséggel; mindkét csoport szakemberei számára hasonló előmeneteli lehetőségek legyenek, és ösztönözni kell a szakmai rehabilitációs és az általános szakmai képzési személyzet cseréjét.

25. A szakmai rehabilitáció, a védett és termelő üzemek személyzete általános képzése során lehetőség szerint részesüljön üzemvezetési, termelési és értékesítési technikai képzésben.

26. Ott, ahol nem áll rendelkezésre kellő létszámú, teljesen kiképzett rehabilitációs személyzet, meg kell fontolni a szakmai rehabilitációs kisegítő és segéderők toborzására és kiképzésére teendő intézkedéseket. Az ilyen segéderők igénybevételét azonban nem szabad a teljesen kiképzett személyzetet pótló végleges megoldásnak tekinteni. Ahol csak lehetséges, elő kell irányozni az ilyen személyzet továbbképzését abból a célból, hogy teljes mértékben beilleszkedjenek a kiképzett személyzet soraiba.

27. Ahol lehetséges, ösztönözni kell a területi és helyi szakmai rehabilitációs személyzetet képző központok létesítését.

28. A megváltozott munkaképességűek számára szakmai tanácsadást, szakmai képzést, elhelyezést, valamint a foglalkoztatásban támogatás nyújtó személyzetnek megfelelő képzettséggel és tapasztalattal kell rendelkeznie azoknak a motivációs problémáknak és nehézségeknek a felismerésére, amelyeket a megváltozott munkaképességűek átélhetnek, és hatáskörükön belül foglalkozniuk kell az ebből eredő igényekkel.

29. Lehetőség szerint intézkedni kell annak érdekében, hogy rokkán személyeket ösztönözzenek szakmai rehabilitációs munkavállalókká való kiképzésük vállalására és elősegítsék a rehabilitáció területén való elhelyezkedésüket.

30. A szakmai rehabilitációs személyzet képzési programjainak fejlesztéséről, szabályozásáról és értékeléséről tanácskozni kell a megváltozott munkaképességűekkel és szervezeteikkel.

VI. A MUNKÁLTATÓK ÉS MUNKAVÁLLALÓK SZERVEZETEINEK HOZZÁJÁRULÁSA A FOGLALKOZTATÁSI REHABILITÁCIÓS SZOLGÁLATOK FEJLESZTÉSÉHEZ

31. A munkáltatók és munkavállalók szervezetei alakítsák ki politikájukat a megváltozott munkaképességűek a többi munkavállalókkal való azonos elbánás alapján megvalósuló képzésének és megfelelő foglalkoztatásának előmozdítására.

32. A munkáltatók és munkavállalók szervezetei a megváltozott munkaképességűekkel és szervezeteikkel együttesen legyenek képesek hozzájárulni a szakmai rehabilitációs szolgálatok szervezésére és fejlesztésére vonatkozó politika kialakításához, úgyszintén e területen kutatásokat folytatni és törvényhozási javaslatokat tenni.

33. Ahol szükséges és lehetséges, a munkáltatók, a munkavállalók és a megváltozott munkaképességűek szervezeteinek képviselőit vonják be a megváltozott munkaképességűek által igénybe vett szakmai rehabilitációs és politikai és technikai kérdésekben döntéseket hozó képzési központok vezető testületei és bizottságai tagállamainak sorába abból a célból, hogy biztosítsák a szakmai rehabilitációs programok összhangját a különböző gazdasági szektorok követelményeivel.

34. Ahol szükséges és lehetséges, a vállalatoknál lévő munkáltatói és munkavállalói képviselők működjenek együtt a megfelelő szakemberekkel a vállalatnál foglalkoztatott megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációs, áthelyezési lehetőségeinek és további megváltozott munkaképességűek munkára alkalmazásának vizsgálatában.

35. Ahol szükséges és lehetséges, a vállalatokat ösztönözni kell saját szakmai rehabilitációs szolgálatok létesítésére vagy fenntartására - beleértve a különböző típusú védett foglalkozási formákat - szoros együttműködésben a településeken szervezett és más rehabilitációs szolgálatokkal.

36. Ahol szükséges és lehetséges, a munkáltatói szervezetek tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy:

- (a) tájékoztassák tagállamaikat a rokkant munkavállalók számára hozzáférhetővé tett rehabilitációs szolgálatokról,
- (b) működjenek együtt azokkal a testületekkel és intézményekkel, amelyek a megváltozott munkaképességűek aktív munkáséletbe való visszailleszkedését segítik elő, például azáltal, hogy tájékoztatást adnak a megváltozott munkaképességűekre váró munkafeltételekről és munkaköri követelményekről;
- (c) tájékoztassák tagállamaikat azokról a módzatokról, amelyeket a megváltozott munkaképességűek számára alkalmassá tett munkával kapcsolatos köteleességek és követelmények rendezésére alkalmaztak;
- (d) javasolják tagállamaiknak, hogy vegyék figyelembe azt a hatást, amit a munkamódszerek átalakítása jelent és a megváltozott munkaképességűeket ennek figyelmen kívül hagyása miatt ne helyezték át;

37. Ahol szükséges és lehetséges, a munkavállalói szervezetek tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy:

- (a) előmozdítsák a rokkant munkavállalók üzemi szintű, munkástanácsbéli és más, a munkásokat képviselő testületek vitáiban való részvételét;
- (b) irányelveket javasoljanak azoknak a munkavállalóknak a szakmai rehabilitációjára és védelmére, akik akár munkahelyi, akár más betegség vagy baleset következtében váltak rokkanttá, és ezeket az irányelveket foglalják kollektív szerződésekbe, szabályzatokba, döntőbizottsági határozatokba, vagy más alkalmas okiratokba;
- (c) nyújtsanak tanácsadást a rokkant munkavállalókat érintő üzemi szintű megoldásokról, beleértve a munkakör módosításait, speciális munkaszervezést, próbaképzést és próbaidős alkalmazást, valamint a munkanormák rögzítését;
- (d) a megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációjának és foglalkoztatásának problémáit a szakszervezeti gyűléseken vessék fel és kiadványokban, valamint szemináriumokon tájékoztassák tagállamaikat a megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációjának problémáiról és lehetőségeiről.

VII. A MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰEK ÉS SZERVEZETEIK HOZZÁJÁRULÁSA A FOGLALKOZTATÁSI REHABILITÁCIÓS FEJLESZTÉSÉHEZ

38. A megváltozott munkaképességűek, képviselőik és szervezeteik rehabilitációs tevékenységben való azon részvételi módjain túlmenően, amelyeket a jelen Ajánlás 15., 17., 30., 32., 33. bekezdései megjelölnek, a megváltozott munkaképességűeknek és szervezeteiknek a szakmai rehabilitációs szolgálatokba való bevonására tett intézkedések foglalják magukba a következőket:

- (a) a megváltozott munkaképességűek és szervezeteik ösztönzését a megváltozott munkaképességűek szakmai rehabilitációjára irányuló tevékenység fejlesztésében való

- részvételre abból a célból, hogy elősegítsék foglalkoztatásukat, valamint a társadalomba való be- vagy visszailleszkedésüket;
- (b) megfelelő kormánytámogatást a megváltozott munkaképességűek által és számukra létesített szervezetek fejlődésének előmozdítására, valamint a szakmai rehabilitációs és foglalkoztatási szolgálatokba történő bevonásukra, beleértve a megváltozott munkaképességűek saját szervezésű képzési programjainak biztosításához nyújtott támogatást;
 - (c) megfelelő kormánytámogatást a szervek számára ahhoz, hogy olyan közművelődési programok lebonyolítását vállalhassák, amelyek a megváltozott munkaképességűek képességeiről pozitív kép kialakítását célozzák.

VIII. FOGLALKOZTATÁSI REHABILITÁCIÓ A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI RENDSZEREKBE

39. Jelen Ajánlás alkalmazása során a tagállamok vegyék figyelembe a Társadalombiztosításról (Minimális követelmények) szóló 1952. évi Egyezmény 35. cikkének, az Üzemi balesetek alapján járó juttatásokról szóló 1964. évi Egyezmény 26. cikkének, a Rokkantsági, öregségi és hátramaradottaknak járó juttatásokról szóló 1967. évi Egyezmény 13. cikkének előírásait is, amennyiben nem kötnék őket az említett megállapodások ratifikálásából származó kötelezettségek.

40. Ahol szükséges és lehetséges, a társadalombiztosítási rendszerek biztosítsák a megváltozott munkaképességűek számára létrehozott képzési, elhelyezési és foglalkoztatási (beleértve a védett foglalkoztatást is) programok, szakmai rehabilitációs szolgáltatások - ideértve a rehabilitációs tanácsadást is - szervezését, fejlesztését és finanszírozását, vagy az azokhoz történő hozzájárulást.

41. E rendszerek nyújtsanak ösztönzést is a megváltozott munkaképességűek számára, hogy munkát keressenek és intézkedéseikkel segítsék elő a nyílt munkaerőpiacra való fokozatos átmenetet.

IX. EGYÜTTMŰKÖDÉS

42. Amennyire megvalósítható, intézkedéseket kell tenni, hogy a szakmai rehabilitációs politikát és programokat egyeztessék a munkaügyi igazgatást érintő társadalom- és gazdaságfejlesztési politikával (beleértve a tudományos kutatásokat és haladó módszereket), az általános foglalkoztatás- és személyzeti politikával, a szakmai képzéssel, a társadalmi beilleszkedés segítségével, a társadalombiztosítással, a szövetkezetpolitikával, a falu- és vidékfejlesztéssel, a háziiparra és kisiparra vonatkozó gyakorlattal, a munkabiztonsággal és munkaegészségüggyel, a munkamódszerek és a munkaszervezés egyéni szükségletek szerinti alakításával, valamint a munkafeltételek javításával.